

Předpis je řešen odlišnou formou od vyhlášky č. 26/1999 Sb. hl. m. Prahy či vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění vyhlášky č. 20/2012 Sb. Věcně však stanovuje požadavky obdobně jako výše zmíněné vyhlášky, nesnaží se o stanovení standardu, ale o stanovení minimálních hodnot, jež směřují k naplnění požadavků základních vlastností staveb.

Pro zajištění stability právního prostředí je nutné, aby byl předpis aplikován v praxi, jediné tak lze sjednotit výklad jednotlivých ustanovení. Nelze od žádného právního předpisu očekávat, že bude dokonalý a výkladově jednoznačný. PSP nemohou sejmout povinnost správního úřadu z stavby úřadu a pořizovatele, ani nutnost odůvodňování záměrů z beder projektantů. Tato očekávání nemohla být PSP naplněna, neboť ze správní i soudní praxe je zřejmé, že veškerý důraz je kladen právě na řádné a dokonalé úvahy a odůvodnění, které nemůže žádný obecný právní předpis nahradit, neboť uvážení se vždy vztahuje ke konkrétním záměrům, situacím, ke konkrétnímu charakteru území, které nelze zobecnit.

Rozhodčí řízení jako alternativní způsob řešení sporů

Miroslav Sedláček

Rozhodčí řízení v současné době představuje moderní alternativu k soudnímu řízení, a to alternativu o mnoho efektivnější a o poznání levnější. Situace, kdy projednání a rozhodnutí jednoduchého majetkového sporu trvá soudům i několik let, se stala pro mnohé věřitele (zejména podnikatele) neúnosnou. Z tohoto důvodu došlo zejména v posledních několika letech k prudkému nárůstu sporů řešených v rozhodčím řízení, kterého nyní využívají nejen nebankovní poskytovatelé zápůjček a úvěrů, ale také mnohé banky, leasingové společnosti, jakož i realitní kanceláře aj. Nejen dílčí problematika právní úpravy rozhodčího řízení, ale i možnost následného zrušení rozhodčího nálezu jako konečného a závazného rozhodnutí, jsou tak v současné době obecně živým tématem.

Hlavním pramenem úpravy rozhodčího řízení je zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění (dále jen „ZRR“). Dosud nejrozsáhlejší novela citovaného zákona byla schválena po intenzivních pracích a turbulentních diskuzích v roce 2012 (tzv. euronovela zákona ve znění zákona č. 19/2012 Sb.). Přijaté změny byly vyústěním snahy českého zákonodárce po zajištění kompatibility českého práva rozhodčího řízení s unijní legislativou, přijatou zejména na úrovni Směrnice ES 93/13 o nepřiměřených podmínkách

ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „Směrnice“), nepočítáme-li některá doporučení Komise, která nemají normativní charakter.

Obecně k rozhodčímu řízení

Podstata rozhodčího řízení spočívá v tom, že se strany sporu⁵⁾ dohodnou o vynětí řešení jejich sporu z pravomoci obecného soudu, a současně svůj spor svěří k projednání a rozhodnutí stálému rozhodčímu soudu či jinému rozhodčímu orgánu (dále jen „rozhodce“).

Je-li tedy sjednána pravomoc rozhodce, je obecný soud z rozhodování sporu, na který se rozhodčí smlouva vztahuje, vyloučen.⁶⁾

Způsobů sjednání si pravomoci rozhodce je přitom několik. V praxi převládá sjednání si pravomoci rozhodce přímo ve smlouvě (například v kupní smlouvě, smlouvě o díle, smlouvě o úvěru aj.), nebo například v obchodních podmínkách. Jinak je tomu ve spotřebitelských smlouvách, kdy je třeba, aby rozhodčí smlouva byla ve spotřebitelském vztahu uzavřena samostatně;⁷⁾ rozhodčí smlouva nesmí být součástí podmínek spotřebitelské smlouvy, jinak je neplatná v souladu s ustanovením § 3 odst. 3 ZRR. Smyslem uvedené právní úpravy, inspirované právní úpravou německou, je zamezit situacím, kdy by rozhodčí doložky do spotřebitelských smluv byly proti vůli, nebo spíše bez vědomí spotřebitele oktrojovány, aniž by spotřebitel o jejich výskytu ve smlouvě nebo ve smluvních podmínkách věděl, nebo aniž by si byl vědom jejich smluvního normativního dosahu.

Mezi charakteristické rysy rozhodčího řízení, resp. zároveň určité výhody oproti řešení sporů soudní cestou, patří:

- a) **Jednoinstanční, rychlost a neformálnost řízení.**⁸⁾ Pro postup rozhodce v zásadě nejsou stanoveny formalities běžné pro řízení před obecnými soudy. Od podání žaloby až do vydání rozhodčího nálezu často uběhnou pouze měsíce, či dokonce jen týdny. Z důvodu absence opravných prostředků pak rozhodčí nálezy nabývají ve smyslu ustanovení § 28 odst. 2 ZRR právní moci již jeho doručením a tímto okamžikem se stávají také vykonatelnými.
- b) **Svobodný výběr rozhodce či rozhodců.** Strany mají možnost zvolit k projednání a rozhodování sporu stálý rozhodčí soud⁹⁾ či jiný rozhodčí orgán (srov. ustanovení § 7 ZRR a násl.).
- c) **Zajištění uznání a výkonu rozhodčího nálezu.** Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve všech státech, které tuto smlouvu ratifikovaly.

5) V této souvislosti je zapotřebí upozornit na to, že ZRR nepoužívá výraz „účastník“, nýbrž se důsledně drží termínu „strana“, což má své důvody v mnoha ohledech.

6) WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací*. 8. vyd. Praha: Leges, 2015, 574 s.

7) V této souvislosti lze odkázat třeba na bohatou německou praxi, která až do roku 1997 stanovovala jako podmínku platnosti rozhodčí smlouvy (obecně, tj. pro jakékoliv smluvní vztahy) její „samostatné sjednání“. Praxe ukázala jako dostatečně například to, že rozhodčí smlouva (doložka) navazovala na smlouvu hlavní (v jedné a téže listině), ovšem jako samostatná část, a byla samostatně podepsána.

8) Kupříkladu ROZEHNALOVÁ, N. *Mezinárodní právo obchodní. II. díl – Řešení sporů*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 31 s. a vedle toho v nepřeberném množství další publikace.

9) Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2014, sp. zn. 32 Cdo 2050/2013.

- d) **Neveřejnost řízení.** Rozhodci jsou vázáni povinností mlčenlivosti, která je zaručena zákonem, případně také rozhodčím řádem příslušného rozhodčího soudu. Neveřejnost rozhodčího řízení stanovena dle ustanovení § 19 odst. 3 ZRŘ má význam zejména tehdy, když jsou projednávány informace, které mohou být obchodním tajemstvím stran. Právě neveřejností rozhodčího řízení je zaručena nemožnost zneužití takových informací třetími stranami. Neveřejný je i vydaný rozhodčí nález, jestliže se strany nedohodnou na jeho zveřejnění nebo zveřejnění jeho části.
- e) **Nízké náklady na vedení sporu.** Spolu s neveřejností a rychlostí řízení ve srovnání s běžným soudním řízením jsou obecně nízké náklady považovány za největší výhody rozhodčího řízení.

Tradiční oblastí rozhodování sporů cestou rozhodčího řízení jsou majetkové spory¹⁰⁾ v obchodní oblasti. Dnes, díky současné právní úpravě, již není omezeno pouze na zahraniční obchod, ale zahrnuje právě naopak obchod vnitrostátní.

Jak již bylo výše naznačeno, rozhodčí řízení může probíhat jako řízení před jedním nebo více rozhodci jmenovanými stranami sporu pro tento konkrétní spor (řízení *ad hoc*) nebo může mít podobu řízení před institucionalizovaným rozhodčím soudem založeným na základě zákona (rozhodčí řízení institucionalizované). Hlavní výhodou institucionalizované arbitráže představuje autorita a důvěra instituce, která daný typ řízení zajišťuje. Rozhodčí řízení vedená před uznávanou institucí budou spíše dobrovolně splněna bez námitek a bez soudní ochrany, než je tomu v případě arbitráže *ad hoc*.¹¹⁾

Strany si mohou v rozhodčí smlouvě také dohodnout, že rozhodčí nález může být na žádost některé ze stran nebo i obou z nich přezkoumán jinými rozhodci dle ustanovení § 27 ZRŘ. Nestanoví-li rozhodčí smlouva jinak, musí být žádost o přezkoumání zaslána druhé straně do třiceti dnů ode dne, kdy byl straně žádající o přezkoumání doručen rozhodčí nález. Přezkoumání rozhodčího nálezu je pak součástí rozhodčího řízení. Je však zapotřebí zdůraznit, že otázka přezkumu rozhodčího nálezu podléhá autonomii stran a k otázce případného počtu přezkumu neexistuje žádná praxe.¹²⁾

Rozhodčí řízení se končí právní mocí rozhodčího nálezu, nebo doručením usnesení v těch případech, kdy se nevydává rozhodčí nález dle ustanovení § 23 ZRŘ. Pokud se jedná o rozhodčí nález, u něhož nepřipadá v úvahu možnost podat žádost o přezkum jinými rozhodci nebo u něhož marně uplynula lhůta k podání takové žádosti, nabývá nález dnem doručení účinků pravomocného soudního rozhodnutí a vykonatelnosti ve smyslu ustanovení § 28 odst. 2 ZRŘ.

10) Vymezení majetkového sporu podle Hlavsy a Stavínkové jako „sporů z majetkového (soukromoprávního) vztahu, na základě něhož došlo nebo má dojít za účelem převodu věcného, závazkového nebo jiného práva nebo jiné majetkové hodnoty“ se zdá být poněkud úzké (viz Hlavsa, P.; Stavínková, J. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Doplněk, 2004, 625 s.). Spíše se lze přiklonit k širšímu pojetí Kučerovu, že jde „o všechny případy, kdy se účastník (strana) domáhá plnění, jež má majetkovou hodnotu či reflex“ (Kučera, Z.; Tichý, L. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním*. Komentář. Praha, 1989, s. 221–223). Je však patrné, že i definici podanou Hlavsou a Stavínkovou chápe teorie a návaznosti na ni i praxe širším způsobem, tj. podřazuje pod takové spory i spory negatorní aj., které se týkají těchto práv (srov. WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kol. d. cit. v pozn. 2, 576 s.). Obecně tak teorie i praxe chápou majetková práva velmi široce. Toto pojetí se zdá být nesporné.

11) WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kol. d. cit. v pozn. 2, 568 s.

12) Autoru není znám žádný takový případ v tuzemské ani v mezinárodní praxi.

Ačkoliv se u veřejnosti objevují obavy z nemožnosti rozhodčí nález zrušit a odvrátit tak jeho nepříznivé následky, je třeba tyto obavy vyvrátit. Rozhodčí nález totiž za určitých okolností lze zrušit, ale vždy se tak musí stát na základě rozhodnutí soudu v souladu se zákonem stanovených důvodů.¹³⁾

Řízení o zrušení rozhodčího nálezu

Zrušení rozhodčího nálezu není v pravomoci rozhodců, kteří se podíleli na jeho vydání, ani snad jiných rozhodčích orgánů, ale v pravomoci obecného soudu, v jehož obvodu se rozhodčí řízení konalo. Dle ustanovení § 32 ZRŘ má strana, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá, právo podat do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu návrh na jeho zrušení. Jde o lhůtu zákonnou, kterou nelze prodloužit ani její zmeškání prominout. Návrh se přitom musí vždy opírat o některý ze zákonných důvodů uvedených v ustanovení § 31 pod písm. a) až i) ZRŘ.

Návrh je třeba podat u příslušného obecného soudu, který o něm bude rozhodovat. Pokud by byl podán sice v zákonné lhůtě, ale pouze k rukám rozhodce/rozhodců nebo rozhodčího soudu, účinné nápravy by se strana bez dalšího nedomohla. *De lege lata* není stanovena povinnost rozhodce postoupit návrh příslušnému soudu.

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu má obecně povahu procesního prostředku umožňujícího účastníkům ochranu svých práv (z pohledu Ústavního soudu tak představuje nutnou podmínku úspěšného uplatnění ústavní stížnosti).¹⁴⁾ Návrh musí stejně jako jiné procesní návrhy obsahovat určité obligatorní náležitosti, tj. vymezení účastníků, označení soudu, označení rozhodčího nálezu, kterého se návrh týká, dále spatřovaný důvod pro jeho zrušení, v návrhu musí být dále označeny důkazy k prokázání tvrzení, a konečně v petitu návrhu zrušení rozhodčího nálezu.

Účastníky soudního řízení jsou pouze ty strany, které byly účastníky v řízení před rozhodci. Přestože se tedy účastník domáhá zrušení rozhodnutí vydaného rozhodci, nejsou tyto rozhodci účastníky řízení o zrušení rozhodčího nálezu, neboť jimi ani původně nebyli. V praxi se stále objevuje řada chybných podání spočívajících v nesprávném označení účastníků řízení. To s sebou může přinést negativní důsledky. V případě, že by byl návrh na zrušení rozhodčího nálezu podán pouze proti rozhodcům a navrhovatel by ani v průběhu řízení nerozšířil návrh o druhou stranu sporu, musel by být takový návrh z důvodu absence pasivní legitimace soudem zamítnut.

V průběhu řízení pak obecný soud posuzuje, zda byly splněny základní předpoklady pro rozhodčí řízení a zda byly respektovány jeho základní principy. Je zcela vyloučen soudní přezkum rozhodčího řízení ohledně správnosti skutkových zjištění a právního posouzení věci.¹⁵⁾ Pouze v případě spotřebitelských sporů je umožněno soudu přezkoumávat rozhodnutí rozhodců i po věcné stránce.¹⁶⁾

13) Srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2013, sp. zn. 33 Cdo 153/2013.

14) WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kol. d. cit. v pozn. 2, 586 s.

15) Srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2570/2007.

16) Srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 2. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4686/2014.

Podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu nemá dle ustanovení § 32 odst. 2 ZRŘ odkladný účinek na vykonatelnost rozhodčího nálezu. Na žádost povinného však může soud vykonatelnost rozhodčího nálezu odložit, jestliže by neprodleným výkonem rozhodčího nálezu hrozila závažná újma nebo jestliže je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možné usuzovat, že je důvodný. Jde tedy o možnost předběžného hodnocení skutkových a právních otázek soudem, přičemž onu důvodnost je možno z procesního hlediska ztotožnit se situací, kdy taková důvodnost bude v návrhu dostatečně osvědčena. Pokud návrh na zrušení rozhodčího nálezu podá spotřebitel, soud dle ustanovení § 32 odst. 3 ZRŘ přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu podle odst. 2, aniž by o to spotřebitel žádal. O odložení vykonatelnosti rozhodne soud do sedmi dnů od podání návrhu; po tuto dobu nelze rozhodčí nález vykonat.

Zákonné důvody pro zrušení rozhodčího nálezu

Výčet důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu je v souladu s ustanovení § 31 ZRŘ vymezen taxativně.¹⁷⁾ Svou povahou tu nejde o přezkum toho, zda byly splněny podmínky pro projednání a rozhodnutí věci před rozhodci, nejedná se v žádném případě o opravný prostředek v klasickém pojetí civilního procesu.

Obecně se důvody, pro které je možné zrušit rozhodčí nález, týkají a) vad rozhodčí smlouvy; b) vad samotného rozhodčího řízení; a c) vad vlastního rozhodčího nálezu.

Obecný soud smí rozhodčí nález přezkoumávat pouze v rozsahu vad vytýkaných účastníkem v návrhu na zrušení rozhodčího nálezu. K takovému návrhu je legitimován pouze tento účastník. Obecně platí, že soud při posuzování věci není vázán právním názorem navrhovatele. Skutkový stav věci, který je předmětem řízení, může po právní stránce posoudit rozdílně. Pokud v případě odlišného právního posouzení přizná soud účastníkovi požadované plnění, nejde o překročení návrhu.¹⁸⁾ Stejná pravidla platí i pro posouzení důvodu zrušení rozhodčího nálezu. Soud může na rozdíl od navrhovatele učinit jiný závěr při posouzení důvodu zrušení rozhodčího nálezu dle ustanovení § 31 ZRŘ. Soud tím nijak nepřekračuje návrh, neboť je

zcela nerozhodné, který důvod zrušení rozhodčího nálezu byl soudem nakonec shledán. Daný důvod je však významný z hlediska právní jistoty stran, co do pravomoci rozhodců k dalšímu projednání a rozhodnutí věci po právní moci rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu.

Ačkoli ani z občanského soudního řádu, ani ze ZRŘ nelze dovodit povinnost soudu k výslovnému uvedení důvodu, pro který byl rozhodčí nález zrušen, je daná skutečnost z hlediska dalšího postupu předvídaného ustanovením § 34 ZRŘ za účelem odstranění možných pochybností vhodná a žádoucí. Výrok rozhodnutí soudu o zrušení rozhodčího nálezu by tak měl obsahovat i to, zda k návrhu některé ze stran bude v jednání ve věci samé soud pokračovat a věc rozhodne nebo zda rozhodčí smlouva zůstává v platnosti.

V praxi platí, že pokud bude strana řádně informována o zahájení rozhodčího řízení, bude vyzvána k podání vyjádření ve věci a ač může, své vyjádření ve věci nepodá a neplatnost rozhodčí doložky nenamítá, přičemž si vzhledem k obsahu rozhodčí doložky a vzhledem k obsahu výzvy rozhodce musí být této okolnosti vědoma, bude její případný návrh na zrušení rozhodčího nálezu zamítnut. V situaci, kdy strana neučiní v rozhodčím řízení jediný úkon, je zcela pasivní a nevznese námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy před vydáním rozhodčího nálezu, ač tak učinit může, je obecně považována za shodnou té, kdy strana rozhodčího řízení v rozhodčím řízení aktivně jedná a námitku této neplatnosti včas neuplatní. Soud vždy zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody ustanovení § 31 písm. b) nebo c) ZRŘ, jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpозději, než začala jednat ve věci samé.¹⁹⁾ To však neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv.

Procesní postup po zrušení rozhodčího nálezu

V případě, že dojde ke zrušení rozhodčího nálezu, existují zpravidla dvě možnosti následného postupu v souladu s ustanovením § 34 ZRŘ.

Je-li rozhodčí nález zrušen podle ustanovení § 31 písm. a), b), g) nebo h) ZRŘ, pokračuje soud k návrhu některé ze stran po právní moci rozsudku v jednání ve věci samé a tuto věc soud rozhodne.²⁰⁾ Věc již nelze projednat v rozhodčím řízení.

V případě zrušení rozhodčího nálezu podle ustanovení § 31 písm. c) až f) nebo i) ZRŘ, pokračuje se k návrhu některé ze stran v rozhodčím řízení na základě rozhodčí smlouvy, s výjimkou písm. c), kdy jsou původní rozhodci z nového rozhodování věci vyloučeni a namísto nich jsou jmenováni způsobem původně určeným v rozhodčí smlouvě rozhodci noví. Nedohodnou-li se strany jinak, budou noví rozhodci jmenováni způsobem původně určeným v rozhodčí smlouvě nebo podpůrně podle ustanovení tohoto zákona. Přitom projednání a rozhodování věci původními rozhodci je z praktického pohledu žádoucí a mající svůj význam, již jen proto, že původní rozhodci jsou dobře seznámeni se stavem věci.

Podle rozhodčích pravidel UNCITRAL (pro strany závazné pouze ve sporech z investiční činnosti, tj. stát vs. cizí investor; jindy pouze tehdy, jestliže se na tom strany písemně dohodly), dokonce platí, že soud projednávající návrh na zrušení rozhodčího nálezu avizuje ještě před

17) Dle ustanovení § 31 ZRŘ: „Soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže:

a) byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu, b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje, c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem, d) rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců, e) straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, f) rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému, g) rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, h) rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, nebo i) se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.“

18) Shodně například rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005.

19) Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. 23 Cdo 2647/2013.

20) Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 33 Cdo 384/2015.

rozhodnutím o zrušení předběžné závěry rozhodčímu senátu a poskytne mu možnost, aby nález zrušil a napravil nedostatky, které byly soudem zjištěny. V praxi jde zejména o situace, kdy soud zjistí, že některé ze stran nebyla poskytnuta možnost se k věci vyjádřit (věc projednat). Přitom právě znevýhodnění některého účastníka ohledně práva věc projednat je procesní otázkou, kterou lze takto napravit, aniž by bylo nutno nález rušit, tj. aniž by bylo nutno v soudním řízení rozhodovat o zrušení a dávat tím prostor pro zdlouhavý postup, kdy se věc může dostat do stavu způsobilého pro nové projednání třeba po řadě let. Popsaný postup se zejména v mezinárodní praxi často aplikuje.²¹⁾

Došlo-li ke zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a v rozhodčím řízení vystupoval rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců vedeném ministerstvem, doručí soud ministerstvu stejnopis pravomocného zrušujícího rozsudku.²²⁾

Závěrem je třeba uvést, že z důvodů uvedených v ustanovení § 35 odst. 1 ZRŘ je předpokládána možnost podání návrhu na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí (kromě důvodů uvedených v ustanovení § 268 občanského soudního řádu) ze strany toho účastníka, proti němuž byl soudem nařízen výkon rozhodčího nálezu, bez ohledu na lhůtu stanovenou v § 32 odst. 1 ZRŘ, a to i když sám nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem. Je-li takový návrh podán, soud provádějící výkon rozhodčího nálezu řízení o výkon rozhodnutí přeruší a uloží povinnému, aby do 30 dnů podal u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu.²³⁾ Není-li v této lhůtě návrh podán, pokračuje soud v řízení o výkon rozhodčího nálezu. Po eventuálním zrušení pak mohou strany postupovat obdobně podle ustanovení § 34 ZRŘ.

Geneze právní úpravy povolování staveb dopravní infrastruktury

Jan Štandera

Opakované snahy legislativní cestou urychlit výstavbu veřejně prospěšných staveb svědčí o tom, že jde o závažný věcný problém. Příčin je nepochybně více, avšak dvě z nich lze považovat za zásadní. Předně obecné právní předpisy (především stavební zákon, zákon o posuzování vlivů na životní prostředí) v zásadě nerozlišují z hlediska procesních výhod a zjednodušení vlastního povolovacího řízení, zda jde o stavbu veřejně prospěšnou, či stavbu běžnou. U veřejně prospěšných staveb, které jsou povětšinou rozsáhlé a dotýkají se velkého množství

21) Shodně LIPTÁK, F. *Právne princípy v medzinárodnej obchodnej arbitráži*. In SUCHOŽA, J.; HUSÁR, J. (eds). *Právo, obchod, ekonomika IV. Sborník vědeckých prací*. Košice: UPJŠ, 2014, s. 547–558.

22) WINTEROVÁ, A.; MACKOVÁ, A. a kol. d. cit. v pozn. 2, 587 s.

23) MACKOVÁ, A. *Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu*. *Bulletin advokacie*, 1–2/2016, s. 35–39.

subjektů, je pak správné řízení o jejich povolení velmi složité, procesně komplikované a tím i velmi zdlouhavé. Takového právního stavu pak v neprospěch společensky potřebného záměru stavbu realizovat mnohdy umně využívají jak různá, často pouze ad hoc účelově ustavená, občanská sdružení, tak individuální vlastníci stavbou dotčených nemovitostí. Výsledkem je neúměrně zdržení finální realizace společensky potřebné stavby se všemi negativními doprovodnými jevy, včetně nárůstu plánovaných nákladů.

Prvotní pokusy o odpovídající změnu právní úpravy (celkem pět návrhů zákonů obdobného obsahu, z nichž dva byly nakonec schváleny – zákon č. 168/2001 Sb.²⁴⁾ a zákon č. 544/2005 Sb.²⁵⁾) však zvoleným způsobem řešení vždy narážely jak z hlediska obecných principů tvorby práva, tak z hlediska ústavnosti.

Nejinak tomu bylo i v případě návrhu skupina poslanců na vydání **zákona o urychlení výstavby rychlostní komunikace R35** (sněmovní tisk č. 549 v 5. volebním období Poslanecké sněmovny), který je výslovně uváděn proto, že je na něm možno demonstrovat vady, na nichž povětšinou ztroskotaly všechny dosavadní snahy o přijetí speciální úpravy. Přesto je však pro další vývoj významný, neboť se stal jakýmsi prvotním nosičem pro budoucí zákon.

Předmětná zákonodárná iniciativa prošla poměrně klopotnou cestou, kdy legislativní proces trval bezmála 1,5 roku a obsah návrhu doznal podstatných změn. Na počátku navrhla skupina poslanců speciální zákon, který odchylně od obecných úprav obsažených v jednotlivých zvláštních zákonech, stanovil postup a podmínky pro urychlení výstavby konkrétní stavby – rychlostní komunikace R35, jako stavby realizované ve veřejném zájmu. Podmínkou bylo, aby jako taková byla uvedena ve vydané územně plánovací dokumentaci. Již z tohoto stručného popisu je zřejmé, že trpěl všemi vadami, které byly opakovaně vytýkány z ústavního pohledu i předchozím obdobným pokusům zajistit zákonem zrychlení výstavby liniových dopravních staveb (neobecnost právní úpravy, zasahování moci zákonodárné do moci výkonné, nerovné podmínky, nespravedlivý proces). Výsledkem projednávání této poslanecké iniciativy v Poslanecké sněmovně bylo nakonec přijetí jejího modifikovaného znění, které bylo postoupeno Senátu.

Hlavní změny oproti původní předloze provedené sněmovnou spočívaly zejména v tom, že individuálně určená stavba byla nahrazena druhově určenými stavbami označenými jako dopravní a technická infrastruktura (ve smyslu stavebního zákona šlo zejména o stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, letišť, dále vodovody, kanalizace, čistírny odpadních vod, energetická vedení, veřejné komunikační sítě) a dále ve vypuštění kontroverzní speciální úpravy vyvlastňovacího řízení pro dané účely.

Senát se v rámci posuzování sněmovnou schváleného návrhu zákona o urychlení výstavby dopravní a technické infrastruktury snažil v časově limitovaném prostoru určeném pro projednávání (30 dnů) nalézt takové legislativní řešení, které by odstranilo nadále přetrvávající nejzásadnější pochybnosti o ústavní konformitě a současně naplnilo nosný cíl spočívající v nalezení efektivnějšího a rychlejšího postupu při povolování výstavby liniové dopravní infrastruktury.

24) Zákon č. 168/2001 Sb., o dálničním obchvatu Plzně nebyl sice u Ústavního soudu nikdy zpochybněn a je nadále součástí právního řádu, ale z obav o jako napadení z hlediska ústavnosti nebyl prakticky nikdy v praxi aplikován.

25) Zákon č. 544/2005 Sb., o výstavbě vzletové a přistávací dráhy O6R- 24L letiště Praha Ruzyně, byl zrušen nálezem Ústavního soudu publikovaném pod č. 124/2009 Sb.